

KOMPLETTERING AV ÖVERKLAGANDET

Mål nr. M 2867-18

Föreningen Mot Karsholms Störande Vindkraft ./ Karsholms Vindkraft AB och Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne

Klagande	Föreningen Mot Karsholms Störande Vindkraft (802489-4324) c/o Agnetha Strömberg Helmershusvägen 95 291 94 Kristianstad
Motpart 1	Karsholms Vindkraft AB HS Kraft AB Frihamnsallén 8 211 20 Malmö
Motpart 2	Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län 205 15 Malmö
Överklagat beslut	Miljöprövningsdelegationens vid Länsstyrelsen i Skåne län beslut 2018-05-18, dnr. 551-8384-2018, angående begäran om omprövning av villkor för fem vindkraftverk på fastigheten Karholm 1:4 i Kristianstads kommun
Saken	Omprövning av bullervillkor enligt miljöbalken (1998:808)

Föreningen Mot Karsholms Störande Vindkraft (hädanefter "Föreningen") får härmed inkomma med en komplettering av överklagandet avseende ovan rubricerat beslut, med följande yrkanden och under åberopande av nedanstående grunder och omständigheter.

1 YRKANDEN

- 1.1 Föreningen yrkar *i första hand* att Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt med ändring av Miljöprövningsdelegationens vid Länsstyrelsen i Skåne län beslut 2018-05-18, ärende nr. 551-8384-2018, tar upp villkor 6 i Karsholms Vindkraft AB:s tillstånd enligt miljöbalken (1998:808) till omprövning och fastställer att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder, på grund av vindkraftverken, som riktvärde inte får överstiga 35 dB(A).
- 1.2 Föreningen yrkar *i andra hand* att Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt ska undanröja Miljöprövningsdelegationens vid Länsstyrelsen i Skåne län beslut 2018-05-18, ärende nr. 551-8384-2018, samt återförvisa ärendet till Miljöprövningsdelegationen för förnyad handläggning.

2 BAKGRUND

- 2.1 I december 2012 startade Karsholms Vindkraft AB fem vindkraftverk på fastigheten Karsholm 1:4 i Kristianstads kommun. Sedan dess har det förekommit omfattande klagomål från de närboende på grund av buller. Den 23 augusti 2016 förelades verksamhetsutövaren att genomföra en utredning av bullret från anläggningen. En mätfirma, Akustikverkstan i Skaraborg Holding AB, utförde mätningar av bullernivåerna mellan den 6 december 2016 och den 16 februari 2017. Mot bakgrund av dessa mätningar konstaterade Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen i Kristianstads kommun i beslut den 5 mars 2018, i ärende nr. 2015-000210, att anläggningen på fastigheten Karsholm 1:4 uppfyller villkoren i tillståndet. Samtidigt överlämnade Kristianstads kommun en kopia av beslutet till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län med hänsyn till att det kan ha uppkommit en olägenhet av betydelse för närboende som inte förutsågs vid meddelandet av tillståndet. I samband med detta begärde Föreningen Mot Karsholms Störande Vindkraft den 11 mars 2018 att Miljöprövningsdelegationen skulle ompröva villkoren. Den 18 maj 2018 beslutade Miljöprövningsdelegationen, i ärende nr. 551-8384-2018, att inte ompröva villkoren i Karsholms Vindkraft AB:s tillstånd.

3 GRUND FÖR YRKANDENA

- 3.1 **Olägenhet av betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts**
- 3.1.1 Av 24 kap. 5 § första stycket femte punkten miljöbalken (1998:808), MB, framgår att i fråga om miljöfarlig verksamhet, kan tillsynsmyndigheten ompröva tillstånd samt ändra eller upphäva tillståndsvillkor om det genom verksamheten

uppkommit en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts.

- 3.1.2 I nu förevarande fall föreligger starka skäl för att ompröva och ändra Karsholms Vindkrafts AB villkor nummer 6 avseende buller. Detta till följd av att de närboende upplever betydande störningar av den befintliga bullernivån, samt att bullernivån överskrider Folkhälsomyndighetens riktvärde avseende lågfrekvent buller inomhus, och att hänsyn inte har tagits till att området kring vindkraftsanläggningen ligger i vindskyddat läge. Dessa omständigheter förutsågs inte vid tiden för tillståndsprövningen.
- 3.1.3 Det juridiska expertutlåtandet från Mark- & Miljörättsbyrån (bilaga 1) visar i en sammantagen bedömning att bullervillkoren för vindkraftverken på Karsholm 1:4 sannolikt skulle ha fått en annan utformning om de betydande olägenheter som inte förutsågs i MKB hade varit kända när beslutet togs, samt att det finns mycket goda juridiska skäl att nu ändra bullervillkoren så att gränsen för godkänd bullernivå sätts till 35 dB(A) istället för nuvarande 40 dB(A).
- 3.1.4 Hundratals klagomål på buller har inkommit från ett 50-tal närboende från minst 23 fastigheter till kommunen sedan 2012. Klagomålen handlar påfallande ofta om störd sömn på grund av vindkraftsbuller. Omfattningen av klagomålen visar att såväl definitionen av ”närboende” som den teoretiska beräkningen av det uppkomna bullret, samt betydelsen av ”vindskyddat läge” gravt underskattats i MKB.

4 UTVECKLING AV TALAN

Överskridande av riktvärden

- 4.1 Mätningar utförda av Akustikverkstan AB visar att Folkhälsomyndighetens allmänna riktvärden avseende lågfrekvent buller inomhus (FoHMFS 2014:13) överskreds vid tersbanden 160 och 200 Hz samt att riktvärdet vid tersband 50 Hz tangerades vid Skräddarehus 3:1, väster om verken. Tar man hänsyn till den mätosäkerhet som i rapporten anges till 1,4 dB så kan gränsvärdena ha överskridits (alltså inte bara tangerats) även vid tersband 50 Hz.
- 4.2 Vid Kälkestad 2:22, öster om verken, kan, med samma hänsyn till mätosäkerheten, gränsvärdena ha överskridits vid tersband 40 Hz.
- 4.3 Folkhälsoinstitutets riktvärden grundar sig på forskning som visar var gränsen går innan människors hälsa påverkas negativt av buller.

- 4.4 Det juridiska expertutlåtandet från Mark- & Miljörättsbyrån (bilaga 1) konstaterar i punkt 3.2.6 att det faktum att Folkhälsoinstitutets riktvärden överskrids innebär att bullervillkoret i tillståndet inte är tillräckligt för att säkerställa människors hälsa och välmående, trots att bullervillkoret om 40 dB(A) av tillsynsmyndigheten (Kristianstad kommun) och av Miljöprövningsdelegationen anses innehållas utomhus. Detta är "en olägenhet av betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts" (24 kap. 5 § första stycket 5 MB).

Överskridande av bullervillkor

- 4.5 Det är sannolikt att bullervillkoret om 40 dB(A) överskrids med hänsyn till att mätningarna visar en ekvivalent ljudnivå om 39 dB(A) och att en osäkerhetsfaktor om 1,4 dB(A) måste beaktas. Enligt det juridiska expertutlåtandet från Mark-& Miljörättsbyrån, punkterna 3.2.1 – 3.2.7 visar rättspraxis att mätosäkerhet måste beaktas vid bedömningen om huruvida villkoren efterlevs eller ej.
- 4.6 Av MKB sid 28 "sammanställning av miljökonsekvenser för bostäder" framgår att ljudpåverkan vid "worst case" vid bostad A, som är Skräddarehus 3:1, beräknades till att bli 36,0 dB(A). Akustikverkstans mätningar visade att bullernivån är 39 dB(A), vilket innebär att ljudtrycket är dubbelt så högt som det beräknade. Detta visar att beräkningarna i MKB är tydligt underskattade.

Betydelsen av vindskyddat läge

- 4.7 Det avsnitt ur MKB som Miljöprövningsdelegationen citerar i sitt avslag (aktbilaga 7, sidan 6) bygger på flera grova missbedömningar. MKB definierade endast 7 bostäder som "närliggande", varav 5 ligger på väster sida om vindkraftverken och 2 på öster sida. Sanningen är att majoriteten av alla som bor längs med Ekestadsvägen och Helmershusvägen på östra sidan av verken störs av vindkraftsbuller (se bilaga 3). Boende i minst 27 fastigheter öster om verken och 6 fastigheter väster om anser sig störda. Från 23 av dessa har klagomål skickats till kommunen. Antagandet i MKB att "de flesta närliggande bostäder ligger i ett vindutsatt läge" är alltså felaktigt. Det är t.o.m. så att den bostad på västsidan där Akustikverkstan gjorde sina mätningar, alltså i ett typiskt "vindutsatt läge" enligt MKB, visade sig ligga i ett extremt vindskyddat läge med i genomsnitt endast 30 % av den vindhastighet som rådde vid vindkraftverken. Citatet visar att MKB helt missat att vindskyddat läge råder. Miljöprövningsdelegationens åberopande av just detta citat visar att de medvetet bortser från att alla vindmätningar som gjorts, även den som utfördes av ÅF 2013-09-02 på östra sidan om vindkraftverken, (se figur 7 på sidan 16 i ÅF:s rapport, daterad 2013-11-18) visar att bostäderna ligger i vindskyddat läge.

4.8 Det finns inga mätningar som visar att någon bostad inte ligger i vindskyddat läge. Särskilt nattetid är vindhastigheten vid bostäderna ytterst låg. Det förekommer då inget vindbrus som kan maskera buller från vindkraftverken. Hade man förutsett att vindskyddat läge råder för så många bostäder och dessutom tagit hänsyn till att länsstyrelsen pekade ut området som ett av relativt få bullerfria områden i Skåne (se bilaga 3 och ”Bullerfria områden i Skåne” Länsstyrelsen i Skåne och Vägverket Region Skåne, 2003) skulle beslutet om bullervillkor sannolikt ha blivit ett annat.

4.9 I prejudicerande avgöranden från rättspraxis har vindskyddat läge tillmätts betydelse med hänsyn till kommunala planer. Ett antal sådana rättsfall omnämns i Mark- & Miljörättsbyråns expertutlåtande (bilaga 1), punkterna 3.4.1 – 3.4.4. Expertutlåtandet beskriver fortsättningsvis i punkterna 3.4.5 – 3.4.8 vad som idag finns känt om miljövärdena, ljudmiljön och de närboendes upplevelser och drar slutsatsen att ”dessa olägenheter måste konstateras vara av betydelse”, samt ”att i ett sådant område tillåta ljudnivåer om 40 dB(A) kan varken anses brukligt eller ligga i linje med försiktighetsprincipen”.

Olägenheterna förutsågs inte

4.10 Föreningen visade redan 2014 i en skrivelse (se bilaga 2) till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne att MKB innehåller en lång rad fel och missbedömningar som därför medfört olägenheter av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts. Det är uppenbart att om hänsyn tagits till detta skulle bullervillkoret sannolikt sett helt annorlunda ut.

Olägenhet av någon betydelse

4.11 I 9 kap. 3 § MB står att ”[m]ed olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt en medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig”. Enligt motiven omfattas sådana störningar som kan anses påverka hälsan och välbefinnandet. Bedömningen baseras inte på en enskild individs reaktion i det enskilda fallet, utan tar sikte på vad människor i allmänhet anser vara en olägenhet (Zeteo, lagkommentarerna).

4.12 Av lagkommentarerna till nämnda definition i 9 kap. 3 § MB framgår att buller är en störning som kan påverka hälsan menligt. Det finns ett flertal studier som pekar på att buller kan ha stor inverkan på människors livskvalitet. Sömnsvårigheter, förhöjt blodtryck, hörselnedsättningar men också hjärt- och kärlsjukdomar är exempel på olägenheter som kan kopplas samman med bullerstörningar. Vidare finns flera undersökningar som tyder på att buller från vindkraftverk kan skapa oro, sömnsvårigheter och stress hos människor. (Håkan

Enbom och Inga Malcus Enbom, *Infraljud från vindkraftverk – en förbisedd hälsorisk*, Läkartidningen. 2013; 110:CESZ Läkartidningen 32-33/2013, s.3)

- 4.13 Av den stora mängden klagomål från en övervägande majoritet av alla bostäder framgår att just sömnstörningar på grund av buller från vindkraftverken upplevs som det enskilt största problemet. Klagomålen har strömmat in till kommunen kontinuerligt under de dryga fem år som verken varit igång, så det är uppenbart att störningarna varit och är betydande både i tid och rum.

5 SAMMANFATTNING

- 5.1 Det juridiska expertutlåtandet från Mark- & Miljörättsbyrån (bilaga 1) sammanfattar följande slutsatser:
- 5.2 Sammantaget har det uppkommit en situation där ljudnivåerna från vindkraftsanläggningen på Karsholm 1:4 når upp till en sådan nivå att villkor 6 avseende buller knappt innehålls, i ett område som är utpekad som tyst område, där det råder vindskyddat läge, och där mätningar påvisar att riktvärden för buller inomhus överskrids. Dessa olägenheter är var för sig och tillsammans av sådan dignitet att det rör sig om olägenheter av någon betydelse. De omfattande klagomål som förekommit sedan anläggningen vid Karsholm 1:4 togs i drift styrker det ovan anförda.
- 5.3 Miljörätten som sådan karaktäriseras av relationen mellan rättsreglerna och förhållandena i den yttre miljön. Det ska således inte komma i fråga att medge villkor innan de fysiska förhållandena och förutsättningarna är tillräckligt utredda. Som följer av den utredning som företagits (av Mark- & Miljörättsbyrån) har nämnda olägenheter inte beaktas innan tillståndet meddelades. Om dessa olägenheter hade uppmärksammats, hade villkoren sannolikt fått en annan utformning.
- 5.4 Mot bakgrund av det anförda bedömer Mark- & Miljörättsbyrån att det finns starka och övertygande skäl som talar för att en omprövning samt ändring av villkor 6 i Karsholms Vindkraft AB tillstånd enligt miljöbalken (1998:808) bör vara aktuell.

6 HEMSTÄLLAN OM SAMMANTRÄDE OCH SYN

- 6.1 Föreningen hemställer om sammanträde och syn på fastigheten Karsholm 1:4 i Kristianstads kommun, till styrkande av de i målet åberopade omständigheterna.
- 6.2 För att ge en rättvisande bild av bullerstörningarna vid den tid på dygnet som de upplevs som värst är vårt önskemål att syn på fastigheten utförs nattetid vid bostäder både väster och öster om vindkraftverken.

7 BILAGOR

- 7.1 Bilaga 1
Expertutlåtande från Mark- & Miljörättsbyrån 2018-08-30
- 7.2 Bilaga 2
Brev daterat 2014-04-23 från Föreningen mot Karsholms störande vindkraftverk till Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen i Skåne, som påtalar brister i MKB.
- 7.3 Bilaga 3
Kartor över det aktuella området.

Ekestad, dag såsom ovan

Gunnar Isacson
Ordförande i *Föreningen Mot Karsholms Störande Vindkraft*